

SPRAWOZDANIE
Z DZIAŁALNOŚCI STUDIUM DOKTORANCKIEGO
WYDZIAŁU HISTORYCZNEGO UW W ROKU AKADEMICKIM 2017/2018

1. Słuchacze studium

W dniu 31 grudnia 2018 Studium Doktoranckie Wydziału Historycznego UW (lata I-VI) liczyło **161** słuchaczy, w tym **17** cudzoziemców z 9 krajów.

W roku akademickim 2017/2018 przedłużenie na V rok studiów uzyskały **26 osoby** (w tym 4 cudzoziemców), zaś na rok VI - **18 osób** (w tym 4 cudzoziemców).

W porównaniu z poprzednim rokiem sprawozdawczym nie zmieniła się liczba doktorantów przedłużających tok studiów na V i VI rok (co w oczywisty sposób nie pozostaje bez wpływu na efektywność studiów, terminowość i liczbę branych doktoratów - por. 3E).

2. Postępowanie rekrutacyjne

W dniach 20-26 września 2018 Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna pod przewodnictwem dr. hab. Adama Cieślińskiego przeprowadziła postępowanie rekrutacyjne. W systemie Internetowej Rejestracji Kandydatów (IRK) zarejestrowały się **63** osoby, do rekrutacji przystąpiły **51** osoby (liczby prawie identyczne jak w zeszłym roku).

Po ocenie wniosków i przeprowadzonych rozmowach członków komisji z kandydatami sporządzona została lista rankingowa **24 osób** proponowanych do przyjęcia na studia doktoranckie Wydziału Historycznego UW (w tym dwóch cudzoziemców). Najlepszy uzyskany wynik w procesie rekrutacyjnym to **37 punkty** (Julia Harasimowicz z Instytutu Historii Sztuki), zaś najniższy wynik, kwalifikujący do przyjęcia na studia doktoranckie na Wydziale Historycznym UW wyniósł **30,5 punkty**. Wśród nowoprzyjętych osób jest **12 historyków** (z 23 osób kandydujących), **4 archeologów** (z 14 osób), **1 etnolog** (z 4 osób), **3 muzykologów** (z 4 osób) oraz **4 historyków sztuki** (z 5 osób).

W porównaniu z poprzednim rokiem liczba kandydatów pozostała prawie niezmienną, podobnie jak konkurencyjność (podobna liczba osób na jedno miejsce czyli 1: 2.125). Wysoki poziom przyjętych kandydatów wydaje się potwierdzać ocena ich osiągnięć i prezentowanego projektu (maksymalna i minimalna ocena są niższe o 1,5 pkt niż w ubiegłym roku, jednak wynikać to może z inaczej rozłożonych akcentów przy ocenie kandydatów, gdzie większy nacisk został położony na projekt w wersji pisemnej, który z reguły były surowiej oceniane).

3. Aktywność naukowa doktorantów.

Podstawę oceny stanowi przede wszystkim analiza dorobku publikacyjnego i aktywności konferencyjnej, zaangażowania i efektywności w aplikowaniu o granty, a także udział w ich realizacji. Biorąc pod uwagę, że ukoronowaniem aktywności naukowej doktorantów jest napisanie i obrona doktoratu, w ocenie wzięto również pod uwagę liczbę obronionych dysertacji.

Analizie poddano **134** złożonych **sprawozdań rocznych** studentów lat I-VI (z wyłączeniem cudzoziemców, słuchaczy wydziałowych studiów doktoranckich, którzy nie przeszli normalnego trybu rekrutacji oraz osób urlopowanych), z których wynika co następuje:

A. Publikacje (uwzględniono pozycje wydrukowane, opublikowane on-line lub przyjęte do druku)

W r. ak. 2017/2018 doktoranci Wydziału Historycznego opublikowali 8 monografii (w tym najaktywniejsi byli doktoranci III i IV roku, autorzy 4 z nich), napisali 180 artykułów (w tym 73 obcojęzycznych), 100 dzieł innego rodzaju (takie jak artykuły recenzyjne, recenzje, popularno-naukowe, noty katalogowe, komentarze. Doktoranci byli również bardzo zaangażowani w prace redakcyjne, tak dzieł wiele autorskich jak i czasopism (30). Największa aktywność publikacyjna (mierzona liczbą wydrukowanych i przyjętych do druku pozycji) charakteryzowała doktorantów III i IV roku.

Biorąc pod uwagę łączną liczbę publikacji i porównując ją z wynikami w poprzednich latach sprawozdawczych można zauważyć dwie podstawowe tendencje:

1. Zmniejszona liczba monografii na rzecz zwiększonej liczby artykułów.
2. Zmiana proporcji artykułów polskich w stosunku do obcojęzycznych czyli 107:73 (w ubiegłym roku było to 117:57). Większość z nich powstała na potrzeby publikacji pokonferencyjnych, co jest jednym z elementów świadczących o coraz większym umiędzynarodowieniu doktorantów.

B. Konferencje naukowe (tylko czynny udział, z referatem lub posterem)

Słuchacze studium doktoranckiego swoje osiągnięcia prezentowali na konferencjach i sympozjach łącznie **271** razy, **130** na forum międzynarodowym, **77** - na konferencjach ogólnopolskich i regionalnych. Doktoranci brali także udział w konferencjach studencko-doktoranckich (z reguły ogólnopolskich, również o zasięgu międzynarodowym), na których wygłosili **64** referaty.

W przedsięwzięcia studencko-doktoranckie angażowali się zwłaszcza studenci pierwszych trzech lat studiów (I roku – 12; II – 16; III - 16), natomiast tego typu aktywność wręcz drastycznie zmniejszyła się w miarę postępu lat (IV – 4; V – 9; VI – 7). W porównaniu z poprzednim rokiem zwiększyła się natomiast o 20% aktywność na forum międzynarodowym (tylko 6 posterów! na 124 wystąpienia ustne), przy podobnym poziomie zaangażowania w przedsięwzięcia ogólnopolskie. Przewaga udziału w konferencjach międzynarodowych jest widoczna zwłaszcza u doktorantów IV, V i VI roku.

Jednocześnie, biorąc pod uwagę aktywność studentów w poprzednim roku sprawozdawczym należy zauważyć wyraźne zwiększenie zaangażowania w przedsięwzięcia konferencyjne o charakterze międzynarodowym lub ogólnopolskim, przy jednoczesnym zmniejszeniu udziału w inicjatywach studencko-doktoranckich.

C. Granty badawcze

Najbardziej spektakularny wzrost aktywności doktorantów jest widoczny w liczbie kierowanych przez nich grantów. W minionym roku doktoranci byli beneficjentami aż 31 własnych grantów, z czego 6 stanowiły Diamentowe Granty (finansowane ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego). Pozostałe 25 grantów finansowane są głównie przez NCN (19 grantów Preludium i 4 Etiuda + 2 inne). 36 doktorantów uczestniczy w realizacji 51 projektów finansowanych przez Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, Narodowe Centrum Nauki i Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz instytucje

zagraniczne. Najczęściej, doktoranci są aktywnymi uczestnikami projektów badawczych prowadzonych przez ich opiekunów naukowych lub promotorów. Są jednak i tacy, którzy biorą udział w dwóch i więcej projektach (rekordziści są zaangażowani w 3 projekty, w tym 1 własny).

W porównaniu do ubiegłego roku liczba projektów badawczych, których kierownikami są doktoranci znacząco wzrosła (o ok. 40 %, z 18 do 25), podobnie jak liczba tych, w realizacji których uczestniczyli doktoranci (z 30 do 51) .

AKTYWNOŚĆ NAUKOWA W LICZBACH

	I (21)	II (29)	III (26)	IV (23)	V (18)	VI (17)	RAZEM
PUBLIKACJE	65	68	58	64	25	38	318
monografie	1	1	2	2	1	1	8
Artykuły pl	22	33	23	23	5	1	107
Artykuły obce	9	10	17	10	8	19	73
inne	24	17	11	25	9	14	100
redakcja	9	7	5	4	2	3	30
KONFERENCJE	48	74	64	30	29	26	271
Konf. międzynarodowe	20/2	29/1	29	16/1	14/2	16	130 (6)
Konf. polskie	14	28	19	9	4	3	77
Konf. Stud.-dokt.	12	16	16	4	9	7	64
GRANTY							
kierow. /uczestnicy	4/4	6/15	4/4	7/14	6/5	4/9	31/51
Kier. Diam. Grant	2	2	0	2	0	0	6
Kier. Preludium NCN	1	3	4	3	5	3	19
Kier. Etiuda i inne	1	1	0	2	1	1	6
Uczestnictwo							51/36
Granty/uczestnicy	4/4	15/6	4/4	14/10	5/3	9/9	
POPULARYZACJA	xxx	xxx	xxx	xx	x	x	

D. Działalność popularno-naukowa

Doktoranci Wydziału Historycznego angażowali się w wiele przedsięwzięć popularyzujących naukę, a ich aktywność była bardzo różnorodna. Ich zaangażowanie było zwłaszcza widoczne podczas realizacji dużych imprez jak Festiwal Nauki, Noc Muzeów, piknik Centrum Nauki

Kopernik. Jednocześnie, wielu doktorantów jest na stałe zaangażowanych w przedsięwzięcia organizowane m. in. przez muzeum Polin, Dom Spotkań z Historią, Uniwersytet Dzieci czy różne muzea. Znacznie mniej liczni byli autorami opracowań popularno-naukowych dla dorosłych i dla dzieci wydawanych jako osobne publikacje lub dołączane jako materiały dydaktyczne na wystawach i w muzeach. Największa aktywność charakteryzowała doktorantów I-III roku, podczas gdy na V i VI bardzo się minimalizowała.

E. Doktoraty

W 2017/2018 r. obroniono 10 rozpraw doktorskich, w tym 5 w czasie nie dłuższym niż dwa lata po zakończeniu doktoranckich. W porównaniu z ubiegłym rokiem liczba obron dysertacji wciąż utrzymuje się na podobnym poziomie. Otwartych jest 45 przewodów (4 na III roku, 15 – IV roku, 12 na V roku, 14 na VI roku), z czego aż 20 w ostatnim roku (ta liczba zapewne będzie wzrastać w związku ze zmianami wynikającymi z nowej ustawy).

4. Samorząd doktorantów i działania na rzecz Uniwersytetu

Wzorem lat ubiegłych, w ostatnim roku samorząd Doktorantów na bieżąco angażował się w prace Uniwersytetu Warszawskiego, Wydziału Historycznego i własnych instytutów. Członkowie Samorządu uczestniczyli w posiedzeniach Rad Naukowych macierzystych instytutów jak w Radzie Naukowej Wydziału. Pracowali też na rzecz komisji wydziałowych, których byli członkami, m. in. Doktoranckiej (mgr Magdalena Jaworska, mgr Magdalena Zatorska), Finansowo-Budżetowej (mgr Makary Górzyński), Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia (mgr Weronika Kobylińska-Bunsch), Rekrutacyjnej na studia doktoranckie (mgr Jan Błachnio, mgr Robert Statkiewicz). Mgr Maksymilian Sas pełnił funkcję przedstawiciela doktorantów w Senackiej Komisji ds Studentów, Doktorantów i Jakości Kształcenia.

5. Stypendia

Zwyczajem lat poprzednich, w listopadzie 2018 r. Komisja Doktorancka rozpatrywała aplikacje doktorantów do rocznych stypendiów wydziałowych i zwiększonych stypendiów z dotacji projakościowej przyznawanych z środków centralnych. W sumie do wszystkich stypendiów aplikowało **89 doktorantów**, a do podziału było 43 stypendia wydziałowe (pula zwiększona w stosunku do ubiegłego roku o 20% czyli po 13 stypendiów dla doktorantów I i II roku; 8 dla doktorantów III, 9 - IV roku) oraz 47 stypendia z dotacji pro jakościowej (dla 30% doktorantów dla lat I-VI). Kierując się istniejącymi kryteriami oceny wniosków stypendialnych, Komisja wyłoniła listę **59 beneficjentów obu rodzajów stypendium** (w tym aż **31** osób do obu stypendiów jednocześnie). Komisja Stypendialna rekomendowała także 16 doktorantów do otrzymania stypendiów dla najlepszych doktorantów (po 2 dla doktorantów I, II, V i VI roku, 5 – III roku, 3 – IV roku).

Wiosną 2018 r. Komisja zatwierdziła podział jednorazowej dotacji finansowej przyznawanej przez Ministerstwo nauki i Szkolnictwa Wyższego. Dotacja dedykowana jest dla doktorantów lat I do V roku, którzy regularnie wywiązywali się ze swoich obowiązków wynikających z programu studiów, czyli nie mieli warunków, nie byli czasowo skreślenie itp. Kwota 220 000 zł została równo podzielona między **81** doktorantów. Należy zauważyć stały, znaczący wzrost liczby beneficjentów tego finansowania (w poprzednim roku – 64, w 2015/2016 – 54).

6. Wnioski i postulaty

Doktoranci w swoich sprawozdaniach wskazywali na różnego rodzaju trudności związane ze studiami oraz pisaniem rozprawy doktorskiej.

Część z problemów wynika z sytuacji geopolitycznej na świecie i związana jest z brakiem dostępności do niektórych krajów (np. na Bliskim Wschodzie czy Ameryce Południowej), będących przedmiotem badań doktorantów. Ta grupa problemów, na poziomie wydziału czy uczelni, jest oczywiście nierozwiązywalna.

Istnieją jednak takie kategorie problemów, na które zwracałam uwagę przy poprzednim sprawozdaniu, którym można próbować zaradzić, jak niewystarczające wsparcie finansowe, które niejednokrotnie skutecznie uniemożliwiało podejmowanie zagranicznych kwerend.

W programie „Zwiększanie mobilności doktorantów UW” prowadzonym w ramach działań Zintegrowanego Programu Rozwoju, motywacyjne stypendium naukowe zostało przyznane aż 9 doktorantom (na 51 osób zakwalifikowanych). Poza tym, analizowane sprawozdania dowodzą zwiększonej mobilności w oparciu o własne starania pozyskania stypendiów zagranicznych.

Podstawowy problem jakim jest brak wystarczających postępów w pracy nad dysertacją, skutkujący obniżeniem efektywności studiów III stopnia, w perspektywie najbliższych 4 lat ulegnie samorozwiązaniu w związku z docelowym zamknięciem wydziałowych studiów doktoranckich.

Optymistyczna obserwacja dotyczy także słuszności wprowadzonych zmian w sposobie oceniania wniosków stypendialnych, co dodatkowo wpływa również na sposób postrzegania rozwoju własnej kariery. Nadmierne angażowanie się w inicjatywy o wątpliwie naukowym charakterze typu *predatory*: konferencje czy czasopisma, stopniowo ulegają samoistnej eliminacji, a w miejsce uczestniczenia we zbyt dużej liczbie konferencji (zwłaszcza organizowanych przez różne studencko-doktoranckie gremia), doktoranci są skłonni wybierać te wymagające większego wysiłku, ale za to dające możliwość zaprezentowania własnych osiągnięć w międzynarodowym środowisku uznanych badaczy.

Należy mieć nadzieję, że w niedalekiej przyszłości wpłynie to nie tylko na koncentrację wysiłków zmierzających do ukończenia pracy doktorskiej ale i na jakość dorobku badawczego w ogóle.

dr hab. Monika Rekowska
Kierownik Studium Doktoranckiego
na Wydziale Historycznym UW